

O MAČKAH

Kazala

Kazalo vsebine

Kazalo slik

Slika 1: Mačka.....	1
Slika 2: Mladi mački.....	2
Slika 3: Mačja hrana.....	3
Slika 4: Nega mačke.....	4
Slika 5: Bolna mačka.....	5
Slika 6: Bolna mačka II.....	6
Slika 7: Zadovoljna mačka.....	7
Slika 8: Ljubkovanje mačke.....	10
Slika 9: Speča mačka.....	10

Uvod

Domača mačka predstavlja nasprotje. Nobena druga žival ni vzpostavila tako intimnega odnosa človekom, a hkrati zahteva in uživa vso svobodo gibanja in dejavnosti. Pes je morda človekov najboljši prijatelj, vendar mu je redko dovoljeno samemu hoditi od vrat do vrat ali od ulice do ulice. Poslušnega psa je potrebno peljati na sprehod. Odločna mačka hodi sama.

Mačka živi dvojno življenje. Doma se obnaša kot prevelik mladič, ki zre navzgor k svojim človeškim lastnikom. Ko se preda razuzdanemu življenju, je popolnoma odrasla, sama svoja gospodarica, svobodno živeče divje bitje ter neodvisno, svoje človeške zaščitnike si v hipu popolnoma izbriše iz uma.

Mački uspe ostati udomačena žival zaradi posledic njene vzgoje. Ker živi z drugimi mačkami (svojo materjo in vrstniki iz legla) in ljudmi (družino, ki jo je »posvojila«) vse svoje rano in kasnejše otroštvo, se naveže na oboje in zdi se ji, da pripada obema vrstama. Ko pa popolnoma odraste, je večina njenih odzivov mačjih in do svojih človeških lastnikov zadrži le en pomemben odziv. Z njimi ravna kot z nepravimi starši. Do tega pride, ker so prevzeli dolžnost njene prave matere v občutljivi dobi rane mladosti in so ji dajali mleko, jo redno hranili in ji nudili udobje, ko je odraščala.

Slika 1: Mačka

Prvi koraki

Kje dobiti mačko?

1. Prijatelji: Pri mucki, ki jo dobimo pri prijateljih, smo lahko brez skrbi, saj navadno poznamo njeno mamo.
2. Veterinar: Morda bomo pri veterinarju izvedeli za mačko, ki potrebuje topel dom.
3. Živalska zavetišča: V zavetišču lahko pogosto izbiramo med številnimi zapuščenimi odraslimi mačkami.
4. Vzreditelji: Na vzreditelje se obrnemo, kadar si želimo rodovniškega mladiča. Še posebej, če hočemo mačko za razstavljanje.

Slika 2: Mladi mački

Pribor

Preden prinesemo mačko k hiši, je nujno da pripravimo vse, kar bo potrebovala. Z vzdrževanjem mačke sicer ne bomo potrebovali velikih izdelkov, vsekakor pa moramo imeti osnovno opremo in pribor:

- Krtača: Pomembna predvsem za dolgodlake mačke.
- Glavnik: Gost glavnik je primeren predvsem za česanje kratkodlakah mačk, redkejši pa za dolgodlake pasme.
- Skodelica za hrano: Vsaka mačka mora imeti svojo, ki jo po uporabi vedno očistimo.
- Skodelica za vodo: Mačka mora imeti vedno na voljo svežo vodo.
- Košara: Košara za spanje mora biti udobna, topla in priročna za čiščenje.
- Mačja postelja: Lahko je pletena košara ali pa le mehko postлана škatla, postavljena v miren prostor.
- Mačje stranišče: Mački moramo zagotoviti mačje stranišče s posipom.

Prehrana

Mačke so mesojede živali in imajo glede na to zelo natančno opredeljene prehrabne potrebe in navade. Vse pripadnice mačje družine potrebujejo redne obroke kakovostne hrane z visokim deležem beljakovin in zmeraj svežo vodo.

Hrana

▣ Kupljena hrana

V trgovinah lahko za mačke kupimo suho in mokro hrano. Suha hrana je navadno v obliki briketov in služi mački kot sestavni del prehrane. Mokro hrano lahko izmenjujemo s suho. Navadno je v obliki konzerv ali pa v obliki konzerviranih vrečk. Kot dodatek mački ponudimo tudi posebne bonbone, ki so posebej pripravljena poslastica za mačko.

Slika 3: Mačja hrana

▣ Doma pripravljena hrana

Prehrabne potrebe naše mačke lahko zadovoljimo tudi z domačo kuho. Paziti moramo, da je prehrana uravnotežena in vsebuje vse pomembne sestavine, ki jih mačka nujno potrebuje.

Prehrabne navade

DNEVNE POTREBE PO HRANI		
Življenjsko obdobje	Vrsta hrane	Število obrokov
od rojstva do 8 tednov	konzervirana in suha hrana, materino mleko	3-5
2-4 mesce	konzerve za mladiče	3-4
4-5 mescev	konzerve za mladiče	3-4
5-6 mescev	konzerve za mladiče	2-3
6-12 mescev	konzerve za mladiče	1-2
odrasla žival	konzervirana hrana, briketi, vitamini	1-2
starost	konzervirana hrana, vitamini	1-2

Tabela 1: Dnevne potrebe po hrani

Nega mačk

Osnovna nega

- **Negovanje dlake:**
 1. Z glavnikom mačko počesemo okrog glave.
 2. S krtačo počesemo mačko po telesu.
 3. Gumijasto krtačo uporabimo za odstranjevanje starih dlak.
 4. Če naletimo na morebitne vozle, jih moramo takoj odstraniti z glavnikom.
- **Čiščenje oči:**
 1. Oči umijemo s kosom vate.
 2. Dlako okrog oči obrišemo z brisačo.
- **Čiščenje ušes**
 1. Vato prepojimo z oljem za dojenčke in odstranimo morebitno umazanijo.
 2. Rahlo obrišemo mački notranji del ušes.
- **Čiščenje zob**
 1. Mački nežno odpremo gobček in pogledamo, ali ima zdrave dlesni in zobe.
 2. Mačkine zobe krtačimo z zobno ščetko in posebno zobno pasto.

Slika 4: Nega mačke

Kopanje

1. V večjo kad nalijemo mlačno vodo in vanjo postavimo mačko.
2. Previdni moramo biti, da jo dobro držimo za tačke, ker se navadno mačke bojijo vode.
3. Mačko polijemo s šamponom, pomešanim z vodo.
4. Mačko speremo.
5. Dvignemo jo iz kopeli in zavijemo v veliko brisačo.
6. Če se mačka ne boji, jo posušimo s sušilnikom za lase.
7. Mačko počesemo.

Zdravstvene težave

Mačja kuga

Je zelo nalezljiva virusna bolezen, napada pa mačke vseh starosti, zlasti dovzetne pa so mlade muce do starosti dveh let. Bolna muca začne zavračati hrano, je preveč mirna, temu sledi driska in bruhanje, nazadnje pa tudi kolaps in smrt. Do 80% tako bolnih živali pogine.

Mačji nahod

Napada zgornji del mačjih dihal. Povzročitelja te bolezni sta dva virusa: (calicii in herpes virus) in klamidija. Zbolijo lahko mačke vseh starostnih obdobij, zlasti pa so zanje občutljive mlade živali. Bolna žival smrka, kiha, ima vnete oči, je preveč mirna, zavrača hrano, pogosto ima vročino. Pri mačjem nahodu so možne tudi razjede po dlesnih in jeziku. Taka žival se močno slini. Žival, ki se sicer pozdravi, lahko dolgo ostane klicenosec in lahko dolgo okužuje druge mačke.

Steklina

Je virusna bolezen, nevarna za vse živali in tudi za človeka. Podrobneje je opisana pri nalezljivih boleznih psov. Vsekakor je proti steklini priporočljivo cepiti vsako mačko, ki hodi iz hiše ali stanovanja.

Slika 5: Bolna mačka

Mačja levkemija

Je virusna bolezen, ki slabi obrambne mehanizme mačk. Prenaša se predvsem med mačkami, ki živijo skupaj, lahko pa se od matere okužijo še nerojeni mladiči ali pa stari nekaj dni s pitjem mleka. Od okužbe do bolezenskih znakov lahko minejo tudi tri leta. Bolna žival je apatična, nima pravega teka, pogosto je slabokrvna. Zaradi oslabele telesne obrambe je zelo občutljiva za številne druge bolezni. Pogosto zboli za rakom. Bolezen ni ozdravljiva.

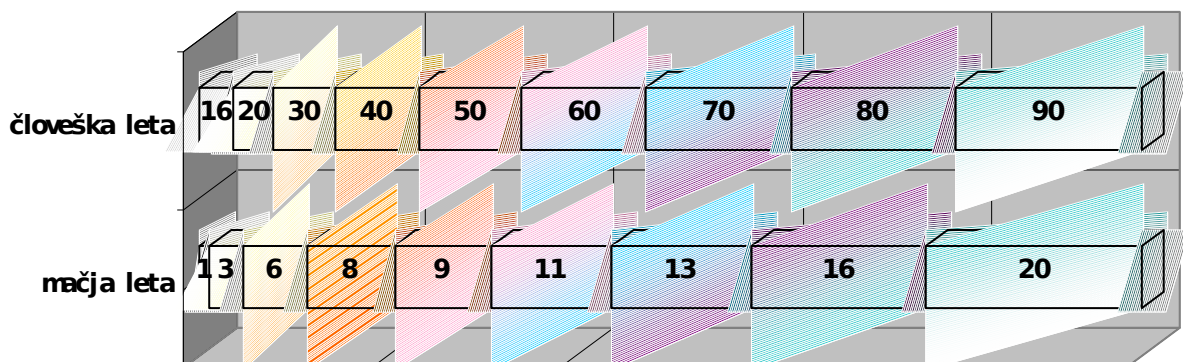

Slika 6: Bolna mačka II

Faids

Je virusna bolezen, povzročča virus (soroden virusu humanega AIDS-a) ki slabi imunski sistem. Bolezen ni ozdravljiva in tudi ni cepiva proti tej bolezni. Prenaša se s slino, z ugrizi, s pretepanji... Virus se nahaja v krvi in slini. Ne kastrirani mačkoni so procentualno bolj zastopani. Edina delna preventiva je, da se mačke sterilizirajo in kastrirajo in s tem preprečimo širjenje tega virusa.

Življenjska doba mačk

grafikon 1: Življenjska doba mačk

Zanimivosti

Zakaj mačka prede?

Mačka, ki prede, je zadovoljna. To naj bi bilo zagotovo res. Vendar ni. Stalna preučevanja so pokazala, da mačke, ki trpijo zaradi močnih bolečin, so ranjene, ob kotitvi in celo umirajoče predejo glasno in dolgotrajno. Za te pač ne bi mogli reči, da so zadovoljne. Seveda je res, da zadovoljne mačke tudi predejo, toda zadovoljstvo nikakor ni edini pogoj za predenje.

Predenje je znak prijateljskega družabnega razpoloženja in ga lahko na primer izkaže veterinarju ranjena mačka in s tem nakaže potrebo po prijateljstvu, ali daje znak lastniku, ko se zahvaljuje za izkazano prijateljstvo.

Slika 7: Zadovoljna mačka

Zakaj mačka gnete s tačkami v vašem naročju?

Vsi lastniki mačk so že doživeli ta trenutek, ko jim je njihova mačka skočila v naročje in se tam s previdnimi gibi umirila. Po kratkem premoru začne pritiskati na vas najprej z eno šapo, nato z drugo, ter ju izmenjuje v ritmičnem gibanju ali graženju. Ritem je počasen in premišljen. Ko dejavnost postane močnejša, začutite zbadanje s kremplji in v tem trenutku lastnik postane razdražen in mačko odpodi ali pa jo nežno dvigne in jo postavi na tla. Mačko ta zavrnitev vidno zbega, lastniki pa so enako presenečeni, ko pri odstranjevanju mačjih dlak z naročja odkrijejo, da se je mačka med graženjem slinila. Kaj vse to pomeni?

Da bi našli odgovor, je treba opazovati mačke med hranjenjem pri sesku. Pri tem lahko opazimo enake gibe, ko mlade mucke z nežnimi nožicami gnetejo trebuh svoje matere. To so gibi, ki spodbujajo dotok mleka k bradavicam, slinjenje oziroma nabiranje sline v ustih pa je reakcija ob pričakovanju prihajajoče okusne hrane. To, kar se dogaja, ko odrasla mačka gnete naročje svojega človeškega lastnika, lahko obrazložimo kot primer otročjega obnašanja. Zdi se, da takrat, ko se lastnik sproščeno usede, odda s tem mački signal, ki ji sporoča: »Jaz sem tvoja mati, ki se je

ulegla in te je pripravljena dojeti.« Odrasla mačka se nato začne vračati v zgodnje otroštvo, čepi vam v naročju, zadovoljno prede in ponavlja gibe, ki naj bi pospešili pretok mleka.

Zakaj mačka je travo?

Mačke, ki živijo v stanovanjih, se ne morejo sprehoditi po vrtu, zato večkrat povzročajo precejšno škodo na sobnih rastlinah, ko obupno poskušajo najti nadomestek za travo. Mnogi poznavalci mačk menijo, da mačke uporabljajo travo kot odvajalo, ki bi naj pomagalo potisniti naprej nadležne kroglice dlak v njihovih prebavilih. Podobno je pojasnilo, da jedo travo zato, da bi lahko kroglice izbljuvale. Osnova temu mnenju je, da mačke včasih res bljujejo, ko pojedjo travo, vendar pa ne upoštevajo možnosti, da je tisto, kar je mačke sililo na bljuvanje, tudi vzrok za to, da so jedle travo. Manj razširjeno je bilo pojasnilo, da trava pomaga mačkam pri vnetju žrela ali vznemirjenju želodca.

Zadnje raziskave so pokazale da mačke žvečijo travo, da bi dobile zelo majhne količine kemične substance, ki je ne morejo zaužiti z mesom in ki je pomembna za njihovo zdravje. Substanca je vitamin, ki se imenuje folna kislina in je življenjskega pomena za mačke, saj je potrebna za nastajanje hemoglobina. Če mački tega manjka, bo prizadeta njena rast in lahko postane resno anemična. Mački, ki nima nikakršnega dostopa do trave, naj imajo vedno na voljo v lončku posajeno travo, da jo lahko žvečijo.

Kako uspe mački pasti na noge?

Čeprav mačke imenitno plezajo, včasih le padejo, in ko se to zgodi, začne v hipu delovati »uravnalni refleks«. Brez njega bi si mačka zlomila hrbet.

Ko začne padati in je njeno telo obrnjeno, se pri glavi začne samodejna reakcija obračanja. Najprej se zavrti glava, dokler ni v pokončnem položaju, nato pred obraz nastavi prednje noge, da bi zavarovala glavo pred udarcem. Zatem se obrne gornji del hrbtenice in poravna prednji del telesa z glavo. Na koncu skrči zadnje noge, tako da so vse štiri pripravljene na pristanek, pri katerem mačka obrne zadnjo polovico telesa in jo poravna s prednjo. Končno tik pred dotikom iztegne vse štiri noge proti tlu in usloči hrbet, da bi ublažila silo udarca.

Medtem ko se obrača, se otrdeli rep suče kot propeler in deluje kot protiutež. Vse se zgodi v delčku sekunde in za natančno analizo »uravnalnega refleksa« si je potrebno ogledati počasno predvajanje posnetega padca.

Zakaj pravimo, da ima mačka devet življenj?

Zaradi njene vzdržljivosti, ki so jo ljudje pripisovali nadnaravnim silam, so govorili, da ima mačka devet življenj. Zakaj devet? Za razlago se moramo obrniti na simbolični pomen števil, ki so ga ljudje uporabljali v razne namene. Devet predstavlja magično število, kjer je »trojica trojic«, in pripisali so ga prav mački.

Zakaj mačka praska blago vašega najljubšega naslanjača?

Običajen odgovor je, da si žival brusi kremplje. To je res, toda ne na enak način, kot si večina ljudi predstavlja. Na brušenje otopelih konic gledajo ljudje kot na popraviljanje stanja, v kakršnem so topi noži.

Mačka dejansko predmet zaznamuje s svojim vonjem. Na spodnji strani mačjih prednjih šap se nahajajo vonjavne žleze in te se močno drgnejo ob blago, ki ga mačka praska s kremplji. Ritmično brušenje iztisne vonjavo na površino blaga in jo vtire ter tako zaznamuje kos pohištva z mačkinim osebnim podpisom. Zato je vaš najljubši stol tisti, ki trpi največjo pozornost, kajti mačka se odziva na vaš osebni vonj in mu dodaja svojega.

Zakaj se mačka rada pusti božati?

Ker v ljudeh vidi »mačje matere«. Mačje mladiče v prvih dneh mati neprestano liže in človeško božanje je na krznu čutiti skoraj enako. Za mačjega mladiča je mati tista, ki hrani, čisti in ščiti. Ker ljudje pri svojih ljubljenukah nadaljujejo še dolgo po tem, ko so mačke že starejše, udomačene nikoli popolnoma ne odrastejo. Iz tega razloga mačke kar naprej moledujejo za materinsko pozornost pri svojih lastnikih, se vzpenjajo ob njih in jih hrepeneče motrijo ter čakajo na materinsko roko, da se bo spet začela vesti kot ogromni jezik, ki jih gladi in čohlja po dlaki. Zelo značilna telesna kretnja, ki jo izvajajo, ko jih božamo, je da visoko dvignejo rep, ko pozdravijo svoje »matere«. Kretnja je tipična za mlade mačke, kadar jih negujejo resnične matere in pomeni povabilo, da preiščejo njihove analne predele.

Zaključek

S projektno nalogo sva spoznali mnoge nove in zanimive stvari o mačkah. Izvedeli sva, kje se lahko dobi mlado mačko in kakšen pribor potrebujemo za nego le te, s čim se prehranjuje ter kakšne so njene prehrambne potrebe. Spoznali sva osnovno nego mačk, kot so česanje, kopanje ter čiščenje oči, ušes in zob.

Pri projektni nalogi sva se srečali tudi z mnogimi zanimivostmi, kot so na primer mačje predenje, gnetenje s tačkami v našem naročju ...

Slika 9: Speča mačka

Viri

- Popolna nega in vzgoja mačke, Andrew Edney, DZS 1997, Ljubljana
- Zakaj mačka prede, Desmond Morris, Mladinska knjiga 1990, Ljubljana
- Klinika za male živali:
<http://www.klinika-prva-k.si/nasveti/macke.slo.3.htm>:
3.3.2004